

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 275

van **BART CARON**

datum: 28 mei 2018

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Archeologisch onderzoek in natuurgebied - Betaalbaarheid

Ik heb een vraag over de toepassing van de regelgeving inzake archeologie, in casu over onbedoelde maar drastische consequenties voor de ontwikkeling van natuurgebieden of het herstel van natuur.

De regelgeving legt bij graafwerken heel dikwijls de opmaak van een archeologienota op. Daar horen allerlei onderzoeken en proefsleuven bij. Die zijn op kosten van degene die de werken onderneemt. Zo'n onderzoek kost al snel 50.000 euro. Er zijn subsidies om zo'n onderzoek te bekostigen, maar die zijn uiteraard onderworpen aan voorwaarden (enkel voor kleine verenigingen). Natuurpunt wordt beschouwd als een grote vereniging (artikel 11.7.3. van het Onroerenderfgoedbesluit) en kan dus geen subsidies krijgen.

Ik geef een concrete case: in een gebied van 4,4 ha moet de fosfaatrijke bodem worden afgegraven (wegens oude landbouwpercelen) om er heischrale graslanden - topnatuur - te creëren. Die werken zelf kosten aan Natuurpunt 78.000 euro. Zij krijgen hiervoor 80% steun van ANB (Agentschap voor Natuur en Bos) voor het realiseren van Europese natuurdoelen. Daartegenover staat de verplichte archeologienota die Natuurpunt 49.700 euro zou kosten. Zij komen niet in aanmerking voor subsidie. Daardoor is het voor Natuurpunt onhaalbaar, zodat ze gewoonweg niet aan deze werken kunnen beginnen.

1. Zijn er sinds de inwerkingtreding van dit decreet meerdere gelijkaardige dossiers geweest waar archeologisch onderzoek in natuurgebieden vereist is? Welke? Werden er premies toegekend? Aan wie?
2. Waarom worden grote verenigingen uitgesloten van de premie voor archeologisch onderzoek? Zou het niet logischer zijn dat premies kunnen worden toegekend aan alle non-profitverenigingen, klein en groot? De kostprijs van de concrete case toont aan dat de onbetaalbaarheid van het archeologische onderzoek ook de realisatie van de natuurdoelen onmogelijk maakt.
3. De landbouwsector heeft bij de invoering van het decreet uitzonderingsregels gevraagd en verkregen.

Welke zijn dat?

4. Ik neem aan dat het Afwegingskader voor Actieve Landbouwbedrijven in beschermd erfgoed er is gekomen om adequate beslissingen te nemen. De uitzondering is onderworpen aan allerlei voorwaarden (waaronder ligging in agrarisch gebied).

Zal er een gelijkaardig afwegingskader worden opgemaakt voor Natuurgebieden?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 275 van 28 mei 2018

van **BART CARON**

1. Sinds de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet voor archeologie, hebben het agentschap Onroerend Erfgoed en de erkende onroerenderfgoedgemeenten zeker nog archeologienota's bekrachtigd die opgemaakt zijn in functie van vergunningsplichtige handelingen, gelijkaardig aan de door u geschetste case. Een overzicht hiervan is niet beschikbaar, maar het aantal is beperkt.

In Bijlage 3 bij de 'Evaluatie Archeologie 2017. Evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet - hoofdstuk Archeologie voor het werkjaar 2017' gaat het agentschap Onroerend Erfgoed onder meer dieper in op de 'Types van ingrepen in het bodemarchief' die aanleiding gaven tot de opmaak van een archeologienota. Plagwerken, al dan niet in functie van heideherstel, vormde geen apart type bodemingreep dat het agentschap registreerde. Volgende categorieën werden bijgehouden:

- Nieuwbouw
- Woonverkaveling
- Aanpassing aan bestaande lijninfrastructuur
- Omgevingsaanleg
- Uitbreiding/aanpassing bestaande bebouwing
- Nieuwe lijninfrastructuur
- Grondstofwinning
- Andere

De door u aangehaalde case valt dus in de categorie 'andere'. Deze categorie telde in 2017 138 bekrachtigde archeologienota's, op een totaal van 3124 dossiers. Voor meer informatie hierover verwijs ik u door naar het voornoemde evaluatierapport.

Mede door het beperkte aantal opgravingen in 2017 kwam geen enkel project in aanmerking voor de premie voor buitensporige opgravingskosten, of vroeg geen enkele initiatiefnemer ze aan. In 2018 ontving het agentschap Onroerend Erfgoed op heden twee van dergelijke premieaanvragen. Deze aanvragen hadden geen betrekking op een verplichte opgraving naar aanleiding van plagwerken.

2. De premies voor archeologisch onderzoek gaan uit van het basisprincipe voor de financiering ervan uit artikel 10.3.1. van het Onroerenderfgoeddecreet. De zakelijkrechthouder van het onroerend goed draagt de kosten van het archeologisch vooronderzoek en de archeologische opgraving. Daarom is de toegang voor deze premies beperkt tot een welbepaalde doelgroep nl. occasionele bouwers, die de kosten niet kunnen vermarkten, en waarvan niet verwacht kan worden dat ze zich aansluiten bij een archeologisch solidariteitsfonds, en kleine ondernemingen of verenigingen die niet regelmatig als opdrachtgever optreden of die niet beschouwd kunnen worden als onderdeel van een groep of sector die op regelmatige basis als bouwheer of initiatiefnemer van een project dat valt onder het toepassingsgebied van artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet optreedt.

Ondernemingen en verenigingen die een beroep wensen te doen op de premie moeten aantonen dat ze "kleinschalig" zijn, wat neerkomt op minder dan tien personen werkzaam hebben, uitgezonderd seizoensarbeid en piekarbeid, en een omzet of jaarlijks balanstotaal genereren die niet meer dan 5 miljoen euro bedraagt, en dit het jaar voorafgaand aan het boekjaar waarin de premie wordt aangevraagd. Verenigingen en ondernemingen die geen jaarrekening moeten neerleggen of nog geen jaarrekening hebben neergelegd, maar wel voldoen aan de criteria, worden beschouwd als kleinschalig.

Met de nieuwe premie voor archeologisch vooronderzoek en het verhogen van de premie voor buitensporige opgravingskosten treedt de Vlaamse overheid occasionele bouwers financieel tegemoet. Voor de overige geldt het instrument van de archeologische solidariteitsfondsen.

3. Grondwerken of bodemingrepen die aan het archeologisch patrimonium schade kunnen berokkenen en die onderworpen zijn aan de verplichting tot het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning, moeten archeologisch begeleid worden.
De regelgeving bevat geen uitzonderingsregels die zich enkel tot de landbouwsector beperken.

De regelgever oordeelt dat de bekrachtigde archeologienota niet bij de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag moet worden gevoegd, wanneer:

"1° de aanvraag volledig betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering;

2° de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden aan bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden binnen een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, waarbij de oppervlakte van de ingreep in de bodem buiten het gabarit van de bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden minder dan 100 m² beslaat;

3° de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden aan bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden buiten een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten een voorlopig of definitief beschermde archeologische site, waarbij de oppervlakte van de ingreep in de bodem buiten het gabarit van de bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden minder dan 1000 m² beslaat, wanneer de lijninfrastructuur waarvoor de omgevingsvergunning wordt aangevraagd meer dan 1000 meter bedraagt;

4° de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem minder dan 5000 m² beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites;

5° de handelingen louter betrekking hebben op verbouwingswerken of vernieuwbouw, zonder bijkomende ingreep in de bodem;

6° de handelingen louter betrekking hebben op de regularisatie van vergunningsplichtige projecten, overeenkomstig artikel 81 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en alle ingrepen in de bodem al zijn uitgevoerd;

7° de stedenbouwkundige aanvraag kadert in verbeterd bodembeheer en uitsluitend betrekking heeft op een reliëfwijziging in agrarisch gebied, niet gelegen in een archeologische zone zoals opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones of een voorlopig of definitief beschermde archeologische site, als gevolg van een afgraving van teelaarde tot 40 cm en de latere toevoeging met dezelfde teelaarde."

4. Het afwegingskader voor actieve landbouwbedrijven in beschermd erfgoed helpt een evenwichtige oplossing te zoeken voor actieve landbouwers die hun beroep uitoefenen en verder willen zetten op of in beschermd erfgoed. Hierbij wordt rekening gehouden met het behoud van de erfgoedwaarden en de landschappelijke én agrarische context. Een eerste stap in de afweging vormen de "normen": dit zijn de randvoorwaarden die gerespecteerd moeten worden om tot een realiseerbare oplossing te komen. Dit gaat onder meer over de stedenbouwkundige normen en de direct werkende normen vanuit de bescherming, maar ook over de regelgeving archeologie. Deze normen laten geen uitzondering toe.

De administratie heeft geen opmaak gepland van een afwegingskader dat specifiek als focus 'Natuurgebieden' heeft.